Două teologii despre voința divină

„Decisă din veșnicie” sau „Revelație progresivă”

Tema raportului dintre voința divină și libertatea umană străbate întreaga Biblie. În centrul acestei tensiuni apar două mari teologii:

- una – a predestinării și alegerii „din veșnicie”,
- cealaltă – a revelării treptate, a adaptării și a unei istorii vii, în care oamenii joacă un rol real.

În Noul Testament, contrastul e și mai vizibil:

- teologia lui Pavel, cu „alegerea din veșnicie”
- viața lui Isus, care descoperă pas cu pas cum trebuie să-și ducă misiunea.

Această diferență profundă nu e doar de limbaj – ea influențe direct modul în care înțelegem responsabilitatea, libertatea și raportul omului cu Dumnezeu.

Teologia lui Pavel – totul „din veșnicie”

În epistolele sale, Pavel formulează una dintre cele mai clare teologii ale predestinării:

- *„Căci pe aceia pe care i-a cunoscut mai dinainte, i-a și rânduit mai dinainte să fie asemenea chipului Fiului Său” (Romani 8:29).*
- *„Dumnezeu ne-a ales în El înainte de întemeierea lumii” (Efeseni 1:4-5).*

Pentru Pavel, alegerea și destinul final al omului sunt stabilite „înainte de întemeierea lumii”. Dumnezeu hotărăște cine va fi „vas al milei” și cine „vas al mâniei” (Romani 9:21-23). Chiar și exemplul împietririi inimii lui Faraon este folosit pentru a susține această idee de predestinare:

- *„Pe cine vrea El îl îndură, iar pe cine vrea îl împietrește” (Romani 9:18).*

Această teologie pune accentul pe suveranitatea absolută a lui Dumnezeu și pe un plan divin care nu depinde de răspunsul omului. Libertatea umană pare astfel redusă la un rol secundar – omul doar „joacă” într-un scenariu deja scris.

Teologia revelării progresive – modelul lui Isus

În contrast cu teologia paulină, viața și misiunea lui Isus așa cum sunt prezentate în Evanghelii arată un proces de revelație treptată. Isus nu începe cu o „hartă” completă a viitorului, pe care să o impună ucenicilor, ci cu o vestire a Împărăției– un mesaj deschis, plin de speranță.

La începutul activității Sale, Isus predică:

- *„Pocăiți-vă, căci Împărăția cerurilor este aproape!” (Matei 4:17).*

El vestește un mesaj de eliberare și speranță. Minunile, vindecările și parabolele vorbesc despre o Împărăție care poate veni „acum”, dacă oamenii o primesc.

În această fază, nu există încă un mesaj despre respingere și cruce. Ucenicii Îl urmează plini de speranța că vor vedea instaurarea Împărăției – visul mesianic al poporului lor. Însă pe măsură ce realitatea respingerii devine evidentă, Isus începe să le vorbească despre altceva.

Punctul de cotitură – moartea lui Ioan Botezătorul

Momentul decisiv apare după moartea lui Ioan Botezătorul, care e decapitat de Irod Antipa (Marcu 6:27-28). Ioan fusese „înaintemergătorul” lui Isus, cel care a pregătit calea și a trezit poporul la pocăință. Moartea lui Ioan marchează un semn clar:

- autoritățile religioase și politice nu vor să primească chemarea la pocăință.

Respingerea e totală.

Abia după acest eveniment tragic, Isus începe să vorbească ucenicilor despre suferința și moartea Sa:

- *„Atunci a început să-i învețe că Fiul Omului trebuie să pătimească mult, să fie lepădat de bătrâni, de preoți și de cărturari, să fie omorât și după trei zile să învie” (Marcu 8:31).*

Cheia e în cuvântul „atunci”. Nu de la începutul misiunii, nu „din veșnicie” – ci „atunci”, când a devenit clar că oamenii aleg respingerea. Aceasta e o revelație progresivă: Isus nu forțează soarta – El vede cum reacționează oamenii și își asumă calea crucii ca o consecință a respingerii lor.

Isus și libertatea oamenilor – „Dacă ai fi știut…”

Această libertate a oamenilor e subliniată puternic de Isus în momentul plângerii asupra Ierusalimului:

- *„Ierusalime, Ierusalime… de câte ori am vrut să-i adun pe copiii tăi… dar n-ați vrut!” (Luca 13:34).*

Nu există aici nicio idee de „predestinare” a pieirii.

E durerea Fiului lui Dumnezeu care știe că voia Tatălui era viața și binecuvântarea – dar poporul a ales alt drum. Aceasta e adevărata „împietrire a inimii”: alegerea conștientă de a „nu pune la inimă” avertismentele și chemările divine.

Libertatea reală vs. „din veșnicie” – un contrast fundamental

În viziunea paulină, orice respingere sau mântuire e văzută ca un „mister veșnic” – nu contează ce fac oamenii, planul lui Dumnezeu e „din veșnicie”.
În viziunea vieții lui Isus și a Vechiului Testament, libertatea umană e reală: Dumnezeu oferă chemarea, dar reacția oamenilor contează. Dacă oamenii aleg împietrirea, Dumnezeu „întărește” acea alegere – dar nu o forțează.

Această tensiune e clar vizibilă în cazul lui Faraon:

- La început, Faraon își împietrește inima(Exod 8:15, 8:32).
- Doar după mai multe respingeri, „Domnul a împietrit inima lui Faraon” (Exod 9:12).

E un „ecou” al libertății și al responsabilității – nu al predestinării absolute.

Ucenicii – o speranță, o realitate dură

Ucenicii au urmat la început un Mesia al victoriei. Sperau la tronuri și la o glorie imediată:

- *„Dă-ne să ședem unul la dreapta și altul la stânga Ta…” (Marcu 10:37).*

Dar Isus nu le spune de la început că vor vedea crucea – abia când realitatea e clară, le revelează și adevărul despre suferința Sa. De ce? Pentru că El nu voia să-i demoralizeze sau să-i manipuleze. Și pentru că nici El nu impunea un viitor „bătut în cuie”. El merge împreună cu ei – prin credință, prin încercare, prin libertatea lor reală.

Concluzie – două teologii, două chipuri ale lui Dumnezeu

Această diferență profundă nu e doar exegeză academică – ea ne arată două chipuri opuse ale relației omului cu Dumnezeu:

- Teologia paulină – planul fix „din veșnicie”: omul joacă un rol minor, iar responsabilitatea e relativă.
- Teologia lui Isus și a VT – revelația progresivă, libertatea reală: Dumnezeu cheamă, dar respectă libertatea omului. „Împietrirea inimii” e alegerea de a nu asculta, nu un blestem predestinat.

Isus e exemplul suprem al acestei „adaptări din mers” – El nu vine cu un „program fix” ca un automat divin, ci răspunde la ce aleg oamenii, până când crucea devine inevitabilă. Iar aceasta nu e manipulare – e compasiune și respect pentru libertatea umană, până la capăt.

Așa se vede clar că Biblia nu e monolitică, ci un „teren de luptă” între două viziuni. Și „urmele” libertății și ale responsabilității sunt peste tot – chiar dacă, mai târziu, au fost acoperite de teologia „alegerii din veșnicie”.

Adevărata chemare rămâne aceeași: „Alege viața!”– o chemare vie și reală în fiecare zi.